
Z kraju i ze świata • From the Country and from the World

IV MIĘDZYNARODOWY KONGRES NEUROLINGWISTYCZNY
Kraków, 14-17 września 1994 roku

Kongres został zorganizowany przez krakowską Akademię Wychowania Fizycznego — Instytut Rehabilitacji przy współpracy Instytutu Psychologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Przewodniczącym do spraw naukowych Kongresu był prof. dr hab. Bożydar L. J. Kaczmarek (UMCS), a przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego — prof. dr hab. Maria Pąchalska (AWF).

Głównym tematem IV Kongresu były problemy zaburzenia językowego porozumiewania się — w aspekcie zarówno teoretycznym jak i praktycznym (= terapeutycznym) — oraz mózgowe mechanizmy mowy i zachowania się osób, które są nimi objęte.

B. L. J. K a c z m a r e k — Marie Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — zainaugurował obrady naukowe IV Kongresu referatem: *Neurolinguistics Defined*. Określił w nim zakres treści zainteresowań neurolingwistyki, zwłaszcza związki między mózgiem i językiem a zachowaniem się człowieka, a ujmując jeszcze dokładniej — wskazał na mózgowe mechanizmy mowy badane w aspekcie rozwoju w normie i patologii. W takim ujęciu neurolingwistyka jest nauką interdyscyplinarną, która opiera się na wiedzy medycznej, psychologicznej i językoznawczej (= lingwistycznej).

Podczas Kongresu wystąpiło 20 autorów, którzy wygłosili referaty naukowe w czterech sesjach problemowych, a nadto jeszcze inni w sesji plakatowej, wideofilmowej i warsztatowej. Z uwagi na tak sporą liczbę referentów możemy wymienić tylko ich nazwiska, tytuły referatów oraz miejsca, skąd się wywodzą ich autorzy.

H. G o o d g l a s s — Department of Neurology, Boston University School of Medicine (USA) — wygłosił referat pt. *How the Study of Aphasia Contributes to the Field of Neurolinguistics*, z którego wynikało, że neurolingwistyka oznacza w praktyce to samo, co afazjologia.

A. S c h w e i g e r i J. W. B r o w n — Department of Neurology, New York University Medical Center, New York City, New York (USA) — wystąpili z referatem pt. *From Diffuse Meaning to Phonology: Two Case Studies of Acquired Dyslexia Informing a General View of General Cognitive Processing*, relacjonując przypadek dwu osób z dysleksją w wyniku uszko-

dzenia mózgu. Autorzy akcentowali związek ogólnego znaczenia tego zaburzenia z fonologią i procesami poznawczymi.

Ph. Van Eeckhout (Francja) wygłosił referat pt. *Drawings Communication in Aphasia*, w którym omówił problemy dotyczące rysunku i komunikacji w afazji.

S. Y. Huang — Teichung Veterans' General Hospital (Taiwan) i Fred C. C. Peng — International Christian University (Japonia) — omówili wyniki badań zaburzeń językowej komunikacji w chorobie Parkinsona. Podkreślili, że w tej chorobie występują nie tylko zaburzenia pamięci — co jest częściej stwierdzane — ale także trudności w rozumieniu cudzej wypowiedzi; tendencja ta nasila się wraz z rozwojem choroby. Drugi z wymienionych autorów wygłosił także referat samodzielny: *Language Impairment in Epileptics*, poświęcony zaburzeniom języka w epilepsji. Według referenta epilepsję należy traktować jako zaburzenie neurologiczne, ale wywołujące zaburzenia językowe, spowodowane głównie osłabianiem się pamięci chorego.

A. Czernikiewicz — Department and Clinic of Psychiatry, Medical Academy of Lublin (Poland) i T. Woźniak — Institute of Logopedia and Applied Linguistics, Marie Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — w referacie pt. *The Reasoning and Language Mechanism of Incohesive Utterances in Persons Suffering from Schizophrenia: The Viewpoint of a Linguist and a Psychiatrist* omówili mechanizmy niespójności językowych występujących u osób chorych na schizofrenię.

G. Krasowicz — Institute of Psychology — Department of Developmental Psychology and Neurolinguistics, Marie Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — w referacie pt. *Language Deficits in with Specific Reading Problems* przedstawiła wyniki własnych badań, stwierdzając u badanych dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu także ich deficyty językowe, głównie semantyczne i syntaktyczne.

Ch. L. Chen and coauthors — Department of Rehabilitation, Chang Gung Memorial Hospital (Taiwan) — przedstawili referat pt. *Linguistic Disorders in a Patient with Laurence-Moon-Biedl Syndrome*, w którym omówili wyniki badań nad wypowiedziami dzieci z ataksją — nieładem i bezładem wymowy, wadliwą artykulacją, brakiem płynności wymowy itd.

E. Minczakiewicz — Department of Special Education, College of Education, Kraków (Poland) — zaprezentowała referat pt. *Determinant Factors in the Speech Development of Children with Down's Syndrome*, w którym ukazała czynniki determinujące rozwój mowy u dzieci z zespołem Downa. Prelegentka zaakcentowała zwłaszcza fakt, iż rozwój mowy i zdolności porozumiewania się są bardzo zależne od procesu terapii dziecka i mogą ulec zahamowaniu, gdy ten przestanie być realizowany lub zostanie zaniedbany.

M. Jędrzejczak — Institute of Psychology, University of Wrocław (Poland) — w referacie pt. *Kinemes: Articulatory-visual Linguistic Signs in the Process of Lip-reading* omówił wyniki badań empirycznych w zakresie czytania z ust przez dzieci i młodzież głuchą, ustalając kinemy samogłoskowe i spółgłoskowe oraz wskazując na ich istotną funkcję w procesie wzrokowo-kinestetycznej percepcji wypowiedzi słownych przez uczniów głuchych. Nadto podkreślił potrzebę opierania się w badaniach procesu odczytywania mowy z ust przez głuchych na podstawach teoretycznych psychologii ogólnej, a konkretnie mówiąc — na T. Tomaszewskiego teorii czynności. W podsumowaniu wskazał na twórcę pojęcia kinemu w literaturze naukowej tego zagadnienia, a mianowicie Georga Alich'a z Uniwersytetu w Kolonii.

U. Z. Parol i B. L. J. Kaczmarek — Maria Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — w referacie pt. *Perceptive Aphasia in Landau-Kleffner Syndrome* przedstawili sposób diagnozowania dzieci z objawami zaburzeń słuchu i wskazali na konieczność bardziej kompleksowego badania dzieci z zaburzeniami mowy w tym syndromie choroby. W sesji wideofilmowej Kongresu zaprezentowali film pod tym samym tytułem.

M. Pachańska — Institute of Rehabilitation, Academy of Physical Education, Kraków (Poland) — wygłosiła referat pt. *Recent Trend in Aphasia Rehabilitation*, ukazując wagę wyboru właściwego programu rehabilitacyjnego dla zapewnienia optymalnych wyników terapeutycznych. Zakreśliła realizację terapii kompleksowej z zastosowaniem arteterapii, co zostało nadto ukazane w filmach: *Zwycięstwo afatycznego aktora* i *Afazja twórcza: walka jednego artysty*.

L. Fasotti — Institute for Rehabilitation Research, Hoensbroek (The Netherlands) i P. Eling, Department of Comparative and Physiological Psychology, University of Nijmegen (The Netherlands) — przedstawili referat pt. *Influence of Improved Text-encoding Problems — Solving after Frontal and Left-posterior Brain-damage*. Zapoznali w nim słuchaczy z wynikami badań trudności werbalnych stwierdzonych u chorych pacjentów z uszkodzeniami płatów czołowych — trudności związanych z impulsywnością i przypadkowością przetwarzania informacji. Ponadto mówili o trudnościach werbalnych występujących u pacjentów z uszkodzoną lewą okolicą potyliczną, które są najprawdopodobniej wywołane deficytem i ograniczeniem w zakresie rozumienia wypowiedzi werbalnych.

W. Tłokiński — Faculty of Psychology, University of Gdańsk, Gdańsk (Poland) — w referacie pt. *Haptic Communication in Aphasia*, nawiązując do psychoterapii Gestalt, wskazywał na wartość i potrzebę stosowania terapii dotykowej w rehabilitacji osób z afazją.

J. M. Głozman — Moscow University, Moscow (Russia) — w referacie pt. *Verbal Fluency in Brain Damaged Patients Compared to Normal*

Elderly omówiła i zaprezentowała analizę płynności mówienia u chorych pacjentów z uszkodzeniami mózgu.

J. Stózek — Institute and Clinic Rehabilitation, Academy of Physical Education, Kraków (Poland) — wygłosiła referat pt. *Modification Interactions in Aphasia*, w którym wskazała na liczne problemy psychologiczne tych osób (emocjonalne, poznawcze, społeczne) i rolę rodziny pacjenta w ich rozwiązywaniu.

T. Akhutina — Moscow University, Moscow (Russia) — w referacie pt. *Disorders in Syntactic Production Comprehension* poinformowała uczestników o postaciach zaburzeń syntaktycznej struktury wypowiedzi w różnych rodzajach afazji.

E. Osiejuk — Faculty of Psychology, University of Warsaw, Warsaw (Poland) — w referacie pt. *Script Knowledge in Brain Damaged Patients* przedstawiła wyniki badań nad umiejętnościami wypowiadania się osób z afazją oraz z uszkodzeniami prawej półkuli mózgowej.

E. Goaga (Rumunia) swój referat pt. *Language in Schizophrenia* poświęcił zagadnieniom języka w schizofrenii. Mówiąc o przyczynach występowania zaburzeń językowych u chorych na schizofrenię, wskazywał, iż mogą one być wywołane m.in. zaburzeniami pamięci świeżej, bezpośredniej i długotrwałej.

M. Kościeszka i Z. Stelmasik (Lublin) w referacie pt. *Characteristic of Language in Epileptic Children* przedstawili wypowiedzi dzieci z epilepsją.

Także w sesji plakatowej — Poster Session — przedstawiono kilkanaście referatów-plakatów:

M. D. Chong Choon Khim and coauthors — Department of Rehabilitation, Chang Gung Memorial Hospital, Taipei (Taiwan) — przedstawili plakat *Clinical Evolution of Purely Dysgraphic Chinese Patients after Stroke* (Kliniczna ocena chińskich pacjentów z dysgrafią po urazach mózgu).

M. A. Chobor Karen (USA) przedstawiła plakat *Recovery Issues in Landau-Kleffner Syndrome* (Poprawa w funkcjach języka w zespole Landau-Kleffnera).

M. Gawinek — Institute and Clinic of Rehabilitation, Academy of Physical Education, Kraków (Poland) — przedstawił plakat *Sensomotor Training in Agraphia* (Ćwiczenia sensomotoryczne w agrafii).

M. Gryoman i K. Kaniecka (Częstochowa) przedstawiły plakat *Therapeutic Procedures in Development of Communication Skill in Brain Damaged Children* (Procedury terapeutyczne w rozwoju umiejętności komunikacyjnych u dzieci z uszkodzeniami mózgu).

B. L. J. Kaczmarek i K. Wiejak — Institute of Psychology, Marie Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — przedstawili plakat *Schi-*

zophrenia and Frontal Lobe Deficit (Schizofrenia a deficyt płatów czołowych).

K. Kaganek — Chair of Tourism, Academy of Physical Education, Kraków (Poland) — przedstawił plakat *Impact of Touristic Activities before Stroke for the Rehabilitation Process* (Wpływ aktywności turystycznej przed uszkodzeniem na proces terapii).

M. Kowalska-Kantyka, Katowice (Poland) przedstawiła plakat *Neurolinguistic Therapy with Brain Damaged Children (Ages 0-7)* (Terapia neurolingwistyczna dzieci z uszkodzeniami mózgu w wieku 0-7 lat).

K. Markiewicz — Department of Developmental Psychology and Neurolinguistics — Institute of Psychology, Marie Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — przedstawiła plakat *Non-linguistic Communication in Autistic Children* (Niejęzykowa komunikacja u dzieci autystycznych).

E. Mirek — Institute of Rehabilitation, Academy of Physical Education, Kraków (Poland) — przedstawił plakat *Image Processing in Aphasia* (Procesy wyobrażeniowe w afazji).

M. Pachańska i J. Domański — Institute of Rehabilitation, Academy of Physical Education, Kraków (Poland) — przedstawili plakat *The Influence of Verbal Stimulus on the Record of the PEEDS Spectrum the Left and Right Hemisphere* (Wpływ stymulacji werbalnej na zapis widma PEEDS z lewej i prawej półkuli).

R. Wojtyczka, Ostrów Wielkopolski (Poland) — przedstawił plakat *Development of Communication in Severely Impaired Children* (Rozwój komunikacji u dzieci znacznie upośledzonych umysłowo).

Wygłoszone w czasie IV Kongresu referaty i związane z nimi dyskusje oraz zaprezentowane filmy zostały wzbogacone przez warsztaty (*workshops*). I tak:

M. Bogdanowicz — Faculty of Psychology, University of Gdańsk, Gdańsk (Poland) — zrealizowała warsztat: *Perceptive-motor Integration Diagnosis and Therapy*. Była to prezentacja diagnozy i terapii dzieci z dysleksją opartych na metodzie integracji percepcyjno-motorycznej.

H. Knapik (Kraków) — *Recognition of Spatial Line Positioning: Computerized Version of Test* (prezentacja komputerowej wersji tekstu rozpoznawania przestrzennego).

U. Parol — Department of Logopedics and Applied Linguistics, Maria Curie-Skłodowska University, Lublin (Poland) — zademonstrowała warsztat: *Polymodal Therapy of Language — Disordered Children* (Polimodalna terapia dzieci z zaburzeniami językowymi).

M. Przybysz-Piwko — Warsaw (Poland) — *Linguistic Analysis of Verbal Utterances of Persons with Aphasia* (przedstawienie językowej analizy wypowiedzi słownych u osób z afazją).

J. Surowaniec — College of Education, Kraków (Poland) — *Computerized Therapeutic Programs for Children with Communication Disorders*

(zapoznanie zainteresowanych z komputerowymi programami wspomagającymi terapię dzieci z zaburzeniami porozumiewania się).

Organizatorom IV Międzynarodowego Kongresu Neurolingwistycznego w Krakowie należą się słowa wielkiego uznania za przygotowanie go i zrealizowanie. Kongres był bogaty w liczne wystąpienia, prezentacje, choć prawdopodobnie kilku Autorów nie przybyło, co wynikałoby z lektury wydrukowanych „ABSTRACTS”. Być może jednak piszący to sprawozdanie ktoś nie usłyszał lub nie rozpoznał. Jak na razie — wzmiankowane „ABSTRACTS” są jedyną, jeszcze szerszą informacją o Kongresie i jego zawartości tematycznej. Przeto należy życzyć Organizatorom IV Kongresu i jego Komitetowi jak najrychlejszego wydania pracy-pamiętnika, która w całości zaprezentowałaby dorobek naukowy tego zdarzenia w myśl łacińskiego przysłowia: „finis coronat opus” — „koniec wieńczy dzieło”, a w domyśle: i pozwala nam dopiero ocenić je w pełni.

Marian Jędrzejczak
Uniwersytet Wrocławski